

KOLDOBIKE GEZALA and.: LEZOAR PILOTARIA

HAURTZAROTIK GAZTARORA

Bederatzi senideetarikozazpigarrena dugu Koldobike. Beste gainontzekoak Irene, Regino, Luis, Luke, Miren, Elixabet, Polentzi eta Xabin dira.

Gaur egun «Aizpea Taberna» dena lehen «Gure Borda» taberna zen eta bere atzekaldean frontoi ttiki bat zuenez, bertara joaten ginen pilotan aritzera garai hartako neska-mutilak. Errenteritik eta inguruko herrietatik etortzen zen jendea. Askotan goizean goiz lantokira joan aurretik ere partidua jokatu joaten zen jendea lanera. Eta horrela bada, ni beti mutilen artean ibiltzen nintzen nire anaiak Polentzi eta Xabinekin eta Gure Borda bertakoa zen Joxe Juanekin... eta horiekin ibiltzen nintzen, gazteagoak zirelako edo,...

Horrela ikasi nuen eta Gure Bordako frontoia okupatuta zegoenean, Goiko Plazako frontoira joaten ginen. Hor ibiltzen ginen neskak oso ongi jokatzen genuen.

Eta hamabost urte nituela edo, nire ahizpa Mirenek eskola ireki zuen eta ikaslego handia joaten zitzaionez, bere laguntzaile jarri nintzen; ttikiei irakurtzen eta idazten irakasten alegia, baina «multiplicar» ikasteko garaian Mirenengana pasatzen ziren. Horrela jarraitu nuen harik eta gerla etorri zen arte, orduan, 18-19 urteko neskatxa nintzen jadanik.

Gerla etorritakoan familia osoak alde egin beharra izan genuen.

NORA JOAN ZINETEN?

Santurtzira lehenik eta gero, Santanderra. Baina oso garai tristeak direnez, gerla garaia alde batera utziko dut.

Horrela bada, nik gero eta afizio haundiagoa nuen Salamancara joan nintzen 1938an eta gure aitak ere galerazia zuenez Euskal Herrian bizitzea hura ere Miren ahizparekin batera Salamancara joan ziren nirekin batera.

Salamancako frontoi hartan neska-mutilak ibiliagatik oso mutil gutxi ziren eta neskak berriz, gehiago.

BAI AL ZEN EMAKUME PILOTARIRIK EUSKAL HERRITIK JOANIK?

Bai baziren, hemengo ikasleak, eibartarrak,... emakume ederrak izateaz gain oso ongi jokatzen zutenak gainera. Besteak Madriletik ihesi joandakoak ere baziren,... eta beste neska gehiago ere bai, orain gogoratzen ez naizen arren.

ZAILA AL ZEN PILOTARI IZATEA GARAI HARTAN?

Zaila ez dakit, baina oso ongi ikusia zen behintzat. Ni berriro jaioko bantintz pilotaria izango nintzateke, hori ziur. Neskak nesken aurka jokatzen genuen, hori bai. Afizio handia zegoen; Bartzelonan bertan emakumeentzat bakarrik zazpi frontoi ziren.

ZERGATIK EMAKUMEENTZAT BAKARRIK?

Neurri ttikiagokoak zirelako, eskuzkoak bezalakoak. Askoz ere joko azkarragoa zen emakumeena, askoz ere lehenagotik bukatzen zen partidua. Adibidez, gizonezkoen «erremonteko edo xisterako» partiduak ordubete irauten bazuten, gureak 35 minutu edo,... Guk errebotea asko jokatzen genuen. Oso polita izaten zen errebotean pilota hartzea, atzeko pareta jo eta berriro buelta!

ZENBATERA JOKATZEN ZENUTEN?

30era. Oso-oso partidu onak jokatzen genituen. Frontoiak ttikiak izan arren lurra ispilua bezalakoa izaten zen eta pilota atera bezain laster txirristalatu egiten zen, dziiii!, di-da, di-da!, azkar-azkar, batetik bestera. Pilotak «kiski» zeritzan horietakoak izaten ziren. Zoragarria zen raketan ateratzen zuen soina, oso polita zen. Fuerte samar jo behar izaten zen baina inolako esfortzu berezirik gabe, niretzat behintzat.

ZERNOLAKOAK ZIREN KONTRATUAK?

Hileko 25-26 partidu edo jokatu behar izaten genituen soldata fijo baten truke eta oso ongi irabazten bagenuen ere, dena gastatzen genuen.

Eta Salamancan hiru urtez egon ondoren, 1941ean Bartzelonara joan nintzen, eta oso denboraldi ona izan nuen baina, hortarako prestatu ere etxean prestatzen nintzen.

 LUISITA	Parejas competidoras de este Campeonato	 IÑASI	 MARI	Orden de los partidos de esta Competición	 PILI
 TRINI	Arrate I y Emili Florita y Aurora Luisita y Pili Trini y Bene Sole y Pepita Iñasi y Mari	Noviembre: Día 3, noche Arrate I - Emili contra Florita - Aurora Día 5, noche Luisita y Pili contra Trini y Bene Día 7, noche Sole y Pepita contra Iñasi y Mari Día 11, noche Arrate I y Emili contra Luisita y Pili Día 13, noche Florita y Aurora contra Trini y Bene Día 15, noche Luisita y Pili contra Iñasi y Mari Día 17, tarde Arrate I y Emili contra Sole y Pepita Día 18, noche Iñasi y Mari contra Trini y Bene Día 19, tarde Florita y Aurora contra Luisita y Pili Día 21, noche Arrate I y Emili contra Iñasi y Mari Día 22, tarde Florita y Aurora contra Sole y Pepita Día 24, noche Arrate I y Emili contra Trini y Bene Día 25, tarde Sole y Pepita contra Luisita y Pili Día 26, noche Iñasi y Mari contra Florita y Aurora Día 27, tarde Sole y Pepita contra Trini y Bene		 BENE	
 SOLE					 PEPITA

EZ AL ZENUTEN ENTRENAMENDURIK IZATEN?

Ezta deus ere. Etxean entrenatzen nintzen nire gisara gimnasia eginez, pesak altxatuz, eta horrela. Hori bai, egunero egunero eginez sekulako agilidadea hartu nuen. **(Hori ziurtatzeko garai hartako egunkari bateko kirol saileko komentario bat erakutsi dit egia dela frogatu ahal izateko eta bertan irakur daiteke: «la invencible Luisita que lleva más de 40 partidos sin perder,... y que destaca por su regularidad,...»).**

Ez dago ongi nik esatea, baina egia da hori, beti oso gustora geratzen nintzen partidua jokatu ondoren, barruan nuen guztia ematen nuelako.

Eta 1941ean Bartzelonara joan nintzenean berehala, kanpeonatuak jokatu nuen **(ikus, programa)**.

ETA BARTZELONATIK NORA JOAN ZINEN GERO?

Bartzelonatik Kanarietara. Hiru urte t'erdia Tenerifan eta sei hilabete Las Palmasen hura zen hango bizimodua, hura!

Behin Kanarietan nengoela, Antonio Pildain (Lezoko semea bera) obispoa han zegoen eta bisitatzeraz joan nintzaion eta hala galdetu zidan; ea zintzoa nintzen... Oso sinpatikoa zen eta nahi nuenean joateko, e.a., e.a. Oso ongi hartu ninduen. Oroitzen naiz bere langelan hiru argazki zituela kuadroan sarturik «Las 3 mejores ciudades del mundo» omen zirela esan zidan; Lezo-Erroma eta Las Palmas ziren, baina Lezokoa kendu egin behar omen zuen, Lezo ez zegoelako berak ezagutu zuen bezalakoa (orain ikusiko balu!). Bakarrik joan nintzen obispoarengana baina lagunek berehala jakin zuten eta orduan izugarritzko adarjotzea izan nuen.

Beste kuriositate bat. Tenerifén GUEZALA pintore famoso bat zen eta haren senitartekoa nintzelakoan edo, periodista guztiak atzetik ibiltzen nituen.

ETA ZUEN FAMILIAKOA AL ZEN PINTORE HURA?

Bai. Zeren eta gure bir-aitonaren familiako zati bat Kanarietara joana izan behar baitzuen. Eta gu aldiz, Bilbotik gatzoz. Adrianen aitona eta gure aitaren aitona Klaudio zenak izan behar zuen Bilbotik hona etorria.

Bestalde, Kanarietan nengoe-la pianoa-jotzen ikasten hasi nintzen baina ariketa asko egin behar nuenez ezinezkoa zitzaidan eta orduan, pianoa utzi eta ahotza lantzen hasi nintzen, kantuan hasi nintzen baina berehala eta zoritxarrez, Matilde Martin irakaslea minbiziak jota hil zen. Halaz ere beti maite izan dut musika, kanta,... familiakoa dugu hori.

KANARIETATIK NORA JOAN ZINEN ORDUAN?

Bartzelonara eta ondoren, Logroñoko «Beti Jai»ra joan nintzen. Beno, asko mo-gitzen nintzen, deitzen zidaten lekura joanez,... Aurrelarietan garaile izan nintzen Logroñon. **(Elixabete bere ahizpa sartu da elkarrizketan eta argazkiak ikusten hasi gara. Elixabetek dioenez Koldobikek ile horixka zuelako «La alemana» ere deitzen omen zioten eta inoiz ez omen zen ileapaindegira joaten, Koldobike bera arduratzen zelarik bere buruaz).**

BAI AL DUZU JOKATZEN ARI ZINENKO ARGAZKIRIK EDO?

Ez. Orduan ez zen telebistarik eta gaur hainbat mediorik. Zer nahiago nukeen nik!!!. Bestelako argazkiak bai, noski.

AZKENIK,

Donostian ere jokatzera iritsi nintzen «Fronton Gros» zeritzan hartan, gero itxi egin baitzuten. Eskuzko frontoia bazen ere guretzat aproposa zen.

Jesus Izagirre enpresarioa zela jokatu nuen. Gizon hau Real Sociedadeko atezaina izandu zen eta erretiratu zenean frontoiez eta, arduratzen hasi zen eta orduan, Logroñotik Donostiara etorri nintzen jokatzera.

Udaran lau hilabetez edo jokatzeko genuen. «Cedidas» izaten ginen, hau da, festetarako edo denbora zehatz baterako, joaten ginen beste enpresetara. Adibidez, Fallas-etan ere Valentzian jokatu izan dut.

Ongien jokatu izan dudako frontoia Valentziakoa da nere ustez. Han ikusi banindute jokatzeko! **(Hemen berriro Elixabetek hartu du hitza eta gertakari bat kontatzen hasi da: Pentsa ezazu zenbaterainokoa izan zen nik ikusitakoa, frontoian partidua iragartzen zuten kartelen inguruan jendea zutik jarria Koldobike noiz pasako zain eta azaldu zenean Viva Luisita la campeona! oihuka, baina egunero e!).**

Askotan lotsatu egiten nintzen eta atzeko atetik ateraten nintzen, denak zain egon arren.

Eta gure aita ere bertan egoten zen izugarri gustatzen baitzitzaion pilota, eta nire lagunak askotan esaten zidaten: Si hubieras visto a tu papá cómo le saltaban las lágrimas de emoción!

Ttikia izateak abantail handiak ekarri zizkidan, korrika handiak egiteak, asko mo- gitzeak, biziago izateak,... horiek denak asko bizkortzen zuen jokua.

Eta pilotari batek esaten zidan bezala: ¡No eres un cuarto de mujer y el trabajo que me das!,... ratita más que ratita! eta horrelako laudorioak jasotzen nituen aurkakoen- gandik.

Eta horrela, 1953an erretiratu nintzen betirako (gaixorik nengoelako jakina!) nire ahizpa Irenen etxera Martutenera, eta hura hil zenean Lezora.

Eta horrela, bukatutzat eman genuen pilotari bizitzari buruzko elkarriz- keta, nahiz eta beste anekdota asko eta asko kontatu zizkidan, hauek, hurrengo ale baterako utziko ditugu.

AGUSTINA PONTESTA

